

<https://apache.be/2026/02/23/demirs-favoriete-onderwijsexpert-mag-ook-lerarenopleiding-hervormen-en-controleren>

Demirs favoriete onderwijsexpert mag ook de lerarenopleiding hervormen en controleren

Van minimumdoelen tot geheime rondetafelgesprekken over de lerarenopleiding: overal heeft onderwijsexpert Tim Surma van de Thomas More-hogeschool een vinger in de pap. Met decreten en doelstellingen van de Vlaamse Regering wordt daarbij geen rekening gehouden, wél met de conservatieve Britse leest. Een insider spreekt van “een regelrechte machtsgreep”.

Minister van Onderwijs Zuhal *Demir* (N-VA) stak het in haar beleidsnota 2024-2029 niet onder stoelen of banken: uit testen zoals Pisa of TIMSS (voor wiskunde en wetenschappen, red.) bleek dat de kwaliteit van het Vlaams onderwijs in vrije val was. Ze zag maar één mogelijke remedie: “effectieve professionalisering”, “effectieve didactiek” en een “kennisrijk en ambitieus curriculum”. Toevallig ook die domeinen waarin onderwijsdeskundige Tim Surma zich sinds 2019 als research manager en directeur van het Expertisecentrum Onderwijs en Leren (Excel) aan de Thomas More-hogeschool specialiseert.

Vlak voor de kerstvakantie berichtte Apache over de deal die *Demir* in maart 2025 op de Eurostar sloot met Surma. Op de terugweg van een inspiratiereis naar Londen beloofde ze hem volgens verschillende bronnen 10 miljoen euro voor een nieuw expertisecentrum voor ‘inspiratiescholen’. Aan het door haar voorganger Ben Weyts opgerichte “onafhankelijke kenniscentrum” Leerpunt werd eerst de opdracht gegeven om een aanbesteding uit te schrijven. Toen bleek dat Thomas More daar niet op had ingetekend, zette ze de aanbesteding on hold.

Op vrijdag 19 december 2025, een dag na de berichtgeving van Apache, kende de Vlaamse Regering op voorstel van Zuhal *Demir* een subsidie van 8,24 miljoen euro toe aan Excel. Pas toen andere media de onthullingen van Apache een paar weken later oppikten, gingen in de Vlaamse Regering van Matthias Diependaele (N-VA) de poppen aan het dansen.

Het onderwijs is “in vrije val” en *Demir* ziet maar één remedie: effectieve professionalisering, effectieve didactiek, en een kennisrijk en ambitieus curriculum

In haar beleidsnota kondigde Zuhal *Demir* ook aan dat ze de lerarenopleidingen sterker wil maken. Ze schreef: “We versterken en actualiseren het curriculum van de lerarenopleidingen met focus op vakinhoud, vakdidactiek en klasmanagement. Daarvoor worden meer ambitieuze en concrete domeinspecifieke leerresultaten (DLR’s) in overleg met de hogeronderwijsverstrekkers opgesteld.” *Demir* ging aanbevelingen vragen aan de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO), de kwaliteitszorgorganisatie die de opleidingen en instellingen in het Nederlandse en Vlaamse hoger onderwijs accrediteert.

Sinds december 2020 is Wouter Duyck bij de NVAO aan de slag als ondervoorzitter. In de jaren daarvoor kreeg hij als professor cognitieve psychologie aan de UGent heel wat mediabekendheid met zijn striemende kritiek op de ‘zesjescultuur’ in het onderwijs en de ‘pretpedagogie’.

Dr. Tim Surma

Tussen september en november 2025 organiseerde de NVAO drie ‘rondetafels’ waar telkens twee vertegenwoordigers van elke lerarenopleiding op uitgenodigd waren. Alle deelnemers

moesten tekenen voor geheimhouding. Van elke bijeenkomst werden door de NVAO niet voor publicatie bestemde 'draftnota's' opgesteld. Apache kon die inkijken.

De nota's gaan volgens verschillende insiders véél verder dan het formuleren van aanbevelingen. Ze noemen het een "kant-en-klaarpakket met een compleet curriculum in drie delen, inclusief domeinspecifieke leerresultaten of DLR's voor de lerarenopleidingen." DLR's zijn te vergelijken met de minimumdoelen uit het basisonderwijs. Ze worden door de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) vastgelegd en door de NVAO gevalideerd. Dat staat zo ook omschreven in de Codex Hoger Onderwijs van de Vlaamse Regering.

Insiders noemen de nota's van rondetafelgesprekken geen aanbevelingen maar een "kant-en-klaarpakket"

De nota van de NVAO over de eerste rondetafel op 15 september 2025 begint met een disclaimer: "Deze draftnota bevat ontwerpen die nog geen enkel regelgevend statuut hebben en die ook nog verder zullen doorontwikkeld worden door de expertengroep."

Voor de insiders is dat geen geruststelling. Zoals een van hen het verwoordt: "De teksten laten vooral zien hoe die out of the blue gecreëerde expertengroep de lerarenopleidingen georganiseerd wil zien, zonder rekening te houden met de decretale bepalingen van de Vlaamse Regering."

De vijf experts die volgens de nota "tot nog toe" betrokken worden in de eerste deelstudie, onder wie professor Daniel Muijs (hoofd van de School of Social Sciences Queen's University Belfast) en Surma zelf, hebben bijna allemaal een link met Excel. Muijs was van maart 2022 tot september 2022 gastprofessor aan de Vlaamse Thomas More-hogeschool. Hanna Bijlsma (postdoctoraal onderzoeker aan de Radboud Universiteit, Nijmegen) werkt freelance als 'onderzoeker lerarenopleidingen en leskwaliteit' aan het door Surma geleide Excel. Anna Bosman is emeritus professor pedagogiek aan de Radboud Universiteit en sprak samen met Surma al op studiedagen over kennisrijke curricula in het onderwijs. Esther Gheysens is deeltijds onderzoeker aan Excel.

Tim Surma krijgt in de nota overigens net als de andere experts de academische titel 'doctor' (dr.) voor zijn naam, maar is dat nog steeds niet: de verdediging van zijn proefschrift Pathways to evidence-informed practice aan de Open Universiteit in het Nederlandse Heerlen is pas gepland op vrijdag 13 maart 2026.

Toets Nieuwe Opleiding

In die eerste NVAO-draftnota wordt meteen ook uitgeklaard waar de lerarenopleidingen voortaan de mosterd moeten halen: "bij beleidsinitiatieven zoals de No Child Left Behind Act (2001) in de VS en bij de oprichting van evidence-infrastructuren zoals het Amerikaanse What Works Clearinghouse, de Education Endowment Foundation (EEF) in Engeland en meer recent Leerpunt in Vlaanderen". Kernkennis moet geïdentificeerd en gevalideerd worden, is de boodschap.

De NVAO-draftnota van 17 november 2025 handelt over de 'externe kwaliteitsbeoordeling lerarenopleidingen kleuter- en lager onderwijs'. "Het maatschappelijk vertrouwen in de kwaliteit van leraren en lerarenopleidingen is gedaald, mee onder invloed van de dalende prestaties van leerlingen. Om dat vertrouwen in de kwaliteit van lerarenopleidingen terug te herstellen, dient

de omvorming van de lerarenopleidingen extern beoordeeld te worden. Een externe beoordelingscommissie, aangesteld door de NVAO beoordeelt dan de omvorming en de effectieve implementatie van de omvorming.”

De externe beoordeling van alle lerarenopleidingen is volgens een insider “een regelrechte machtsgreep”

Die externe beoordeling van alle lerarenopleidingen zal gebeuren via een Toets Nieuwe Opleiding of TNO. Een insider noemt dat “een regelrechte machtsgreep” van de voorstanders van het model van ‘effectieve didactiek’. “Een TNO was tot hiertoe enkel bedoeld voor een universiteit of hogeschool die een nieuwe opleiding wil aanbieden. Er wordt dan een curriculum uitgeschreven als basis voor die opleiding. Vervolgens wordt er bij de NVAO een aanvraag ingediend, waarna er een TNO volgt.”

De NVAO-nota suggereert dat álle bestaande lerarenopleidingen een TNO zullen moeten aanvragen. “Het lijkt er dus op dat de experts van Excel voortaan zullen bepalen én checken hoe een lerarenopleiding eruitziet.”

Betaald door Belfast

In december 2024 kondigde Zuhail *Demir* in een interview met De Morgen aan dat ze Daniel Muijs de leiding zou geven over het uitwerken van nieuwe minimumdoelen voor het kleuter- en basisonderwijs. Amper een half jaar later al, begin mei 2025, stelde ze die nieuwe minimumdoelen voor die bepalen wat kleuters en lagereschoolleerlingen minimaal moeten kennen.

De onder impuls van Daniel Muijs opgestelde nieuwe doelen bleken vooral ‘kennisrijk’ te zijn en zich op Nederlands, wiskunde en discipline in de klas te focussen

De onder impuls van Daniel Muijs opgestelde nieuwe doelen bleken vooral ‘kennisrijk’ te zijn en zich op Nederlands, wiskunde en discipline in de klas te focussen. Apache vernam dat onderwijsmensen die gerekruteerd werden om mee te werken aan het opstellen van die doelen, betaald werden door Queen’s University Belfast, de universiteit waar Muijs vandaag aan verbonden is.

Apache hoorde ook dat zowat meteen nadat Muijs naar de nieuwe minimumdoelen op zoek was gegaan, het team van Tim Surma al bij de koepel van het Katholiek Onderwijs aan de slag ging. Topman Bruno Vanobbergen had met Surma afspraken gemaakt over het “begeleiden van zijn leerplanmakers (die de leerplannen opstellen, red.) voor het kennisrijk curriculum en dus ook voor de nieuwe minimumdoelen, die op dat moment officieel nog geschreven moesten worden.”

Woordvoerder van het katholiek onderwijs, Pieter-Jan Crombez, bevestigt die vroege samenwerking. “Het vorige leerplan van het katholiek basisonderwijs startte officieel in 2018”, reageert hij. “Op basis van nieuwe wetenschappelijke inzichten en een grootschalige bevraging bij onze leerkrachten bleek ons leerplan in 2023 aan een update toe. Na grondig en zorgvuldig onderzoeks- en ontwikkelwerk besloten we in 2024 dat nieuwe leerplan te enten op de principes van een kennisrijk curriculum. In die context klopten we toen al aan bij Tim Surma en zijn team om onze eigen begeleiders te professionaliseren.”

Cherry picking

Wiskundige en juriste Amanda Spielman werd in januari 2017 door de toenmalige conservatieve minister van Onderwijs Nicky Morgan tot hoofd benoemd van de Britse onderwijsinspectie Ofsted. Een half jaar eerder was haar nominatie nog afgewezen door het parlementaire selectiecomité dat advies geeft over de aanwervingen van topambtenaren. Na een hoorzitting waren de volksvertegenwoordigers van oordeel dat Spielman ongeschikt was vanwege een totaal gebrek aan ‘passie’ en inzicht in ‘de complexe rol’ van een chieft inspecteur. Toch ging haar benoeming gewoon door.

In januari 2018 stelde zij de in België geboren en getogen, maar al lang in Groot-Brittannië wonende Daniel Muijs aan tot hoofd van de onderzoeksafdeling van Ofsted. In september van datzelfde jaar kwam Spielman onder vuur. De hoofdinspecteur zou vooral scholen met een ‘kennisrijk curriculum’ bevoordelen, wat in Engeland meestal privéscholen zijn. De onderzoeksafdeling van Ofsted had een rapport gepubliceerd waarin het curriculum van 23 ‘willekeurige’ scholen werd doorgelicht. Het bleken toevallig zo goed als allemaal adepten van ‘het kennisrijk curriculum’ te zijn, en even toevallig voornamelijk privéscholen.

Amanda Spielman werd na een hoorzitting in het parlement ongeschikt bevonden als hoofd van de Britse onderwijsinspectie, maar werd wel gewoon benoemd

Ofsted kreeg het verwijt zich te hebben bezondigd aan cherry picking. Directeuren van ‘niet-geselecteerde’ scholen lieten weten dat er op voorhand op geen enkele manier door de inspectie informatie over de werking van hun school was ingewonnen. Ze beschuldigden de onderzoeksdienst van Ofsted ervan een doelgerichte steekproef te hebben georganiseerd. Sommigen hadden het over vriendjespolitiek.

Onderzoekshoofd Daniel Muijs reageerde op X: “Er is op geen enkel moment ideologische, laat staan commerciële druk uitgeoefend om een van de scholen in de steekproef te selecteren, door wie dan ook binnen of buiten Ofsted.”

Eind december 2023 nam Amanda Spielman afscheid van Ofsted, waarna ze voor de Conservatieve Partij ging zetelen in het Hogerhuis. Daniel Muijs was twee jaar eerder opgestapt.

Zowat tien maanden geleden stuurde Muijs op LinkedIn vanuit een Brussels restaurant een bericht met bijbehorende foto de wereld in: “Twee dagen in Brussel, werkend aan de nieuwe Vlaamse minimumdoelen met onze commissie. Die moeten kennisrijk, ambitieus en haalbaar worden. Met dank aan al onze expertengroepen zien ze er al goed uit, nu de schouders eronder op weg naar de eindmeet! En ja, we zijn ook iets gaan eten.” Hij tagde meteen ook alle leden van zijn minimumdoelencommissie, waaronder Tim Surma en Amanda Spielman.

Tim Surma, Daniel Muijs en de woordvoerder van Thomas More reageerden niet op vragen van Apache.

Jan Stevens